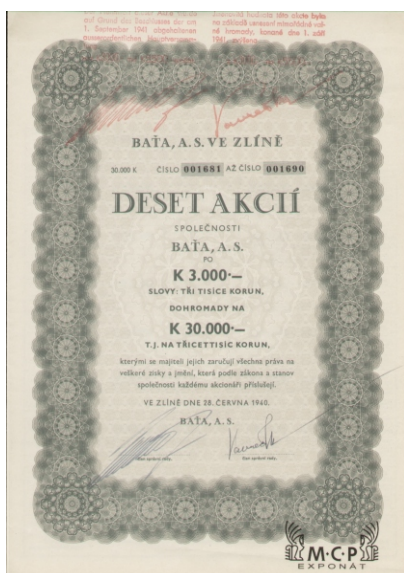

Baťa, a. s., Zlín

Firemní hlavička společnosti
T. & A. Baťa z roku 1910-1911

Fotografie Tomáše Baťi, zakladatele společnosti okolo roku 1929,
vedle fotografie Jana Antonína Baťi, pozdějšího šéfa (okolo 1935).

Pohlednice zobrazující celkový pohled
na Zlín a zlínské závody kolem 1930.

Vlevo je zobrazena listina představující 10 akcií společnosti. Tato akcie je velmi vzácná, neboť pochází z poslední emise vydaných akcií. Je podepsána Josefem Hlavničkou a Hugem Vavrečkou. Hugo Vavrečka byl naším diplomatem a ve 30. letech byl členem správní rady firmy. Hugo Vavrečka byl rovněž literárně činný je znám rovněž jako sběratel fajánsu a je jedním z dědečků Václava Havla.

Slavná firma byla založena 21. září 1894 jako malý živnostenský podnik, který se časem rozrostl do největšího obuvnického koncernu na světě. Tomáš Baťa přeměnil 4. 5. 1931 podnik na akciovou společnost s kapitálem ve výši 135 000 000 Kč. Bohužel však 12.7.1932 zahynul v Otrokovicích krátce po startu svého letadla při odletu do Švýcarska kde měl otevřít továrnu v Möhlenu, jednu z mnoha továren, které se začaly budovat po celém světě. Vedením

Hugo Vavrečka

Dominik Čipera

byl pověřen Jan Antonín Baťa, který se podpisem kupní smlouvy, později napadené stal 100% vlastníkem všech podniků, které rozšířil do takové míry, že roku 1939 měl podnik své pobočky a dceřinné společnosti v celé Evropě, továrny ve Velké Británii, Francii, Jugoslávii, Polsku, Švýcarsku, Nizozemí, ale i v Indii, USA, Kanadě, Tunisu, Alžíru v Jižní Africe. Celkem se jednalo o více jak 167 výrobních podniků s celkem s deseti tisíci zaměstnanců ve více jak 45 zemích světa. V Československu dosáhl takového vlivu, že byl výrobně i finančně zcela soběstačný a to tak, že si zakoupil svoji vlastní banku, vybudoval pojišťovnu a další podniky. Z původního koncernu pocházejí takové firmy jako Fatra Napajedla, Kovosvit Sezimovo Ústí, ZPS Klm, Svit a.s. Zlín, BOPO Třebíč, Moravský plavební kanál, Let Kunovice a mnohé další společnosti, neboť koncern Baťův vlastnil 17 km dopravních vleček, doly v Dubňanech v Ratíškovcích, na Slovensku pak doly v Šardicích a v Občích. V Otrokovicích místní dráhu, papírnu, mlýn a hlavně přes 3.000 prodejen obuvi.

Jan Antonín Baťa nebyl však pouhým ředitelem a majitelem. Chodil hrdě v čele prvomájového průvodu, veřejně vydal tiskem každou smlouvu firmy s městem Zlínem, aby lidé mohli prozkoumat její výhodnost. Byl i autorem mnoha knih, např. Budujeme stát pro 40 miliónů nebo Za obchodem kolem světa. V roce 1938 obdržel titul h.c. na Vysokém učení technickém v Brně za svůj řešení a postup při přestěhování celého svahu ve Zlíně pomocí říčky Dřevnice a vytvořil tak nový velmi pevný nános půdy, na kterém postavil slavné obytné domky pro své pracovníky. Zároveň tak změnou toku zabránil častým povodním a mnoha škodám.

Bohužel překypoval mnohými nápady, z nichž se některé nerealizovaly, bohužel díky své upřímnosti a houževnatosti si vytvořil nepřátelé, kteří mu vrátili mnohé i s úroky. Jedním z nich byl Edvard Beneš, kterému pomohl při odjezdu v roce 1938 a to vlivem při vyřízení devizových povolení a jiných formalit. Edvard Beneš i pro napadání jeho abdikace i celé usmířovací politiky vůči Německu nechal jej v dlouhé nejistotě v průběhu války, ale zejména po válce, kdy ho nedal odstranit z tzv. černé listiny což pomohlo komunistům.

Na černou listinu spojenců se dostal J. A. Baťa díky svému přístupu ke spojencům. Zaměstnanci ve Zlíně na něj tlačili, aby se v zahraničí nevyjadřoval k německému postupu při dosazení dozoru v podniku a nedal tak v sázku své bližní v protektorátu. Na straně spojenců, kde působil Tomáš Baťa ml. i politici v Londýně, vznikal opačný tlak na odsouzení německého postupu. Vznikla tak pro něj situace, kdy se snažil zabránit vraždám, ale i konfiskacím svého majetku. Rozdělením akcií nastal spor, který se ukončil až v 60. letech dohodou o vyrovnání. Tomuto sporu sekundovala i StB. Tahy našich politiků po roce 1945 tak přišel J.A. Baťa o svůj majetek, který byl v roce 1945 odhadován na 500 miliónů dolarů, to bylo v roce 1945 asi 25 miliard Kčs. Část tohoto majetku byla znárodněna nejen u nás, ale i v dalších zemích. V Jugoslávii podniky dnes nesoucí název Borovo. Ve světě je dnes mnoho měst a vesniček založených baťovci. Na Podkarpatské rusi vesnička Baťovo, v Kanadě Batawa a v Brazílii např. Batatumba. Je Zlín již není centrem obuvnického světa.